

Het roer moet om! Hoezo?

Ingezonden stuk voor *Kerk in Stad*, februari 2009

Met instemming heb ik de kritische kanttekeningen van ds. Ynte de Groot bij het pamflet van dr. Meijering gelezen (*KiS*, 23-1-2009). Toch vind ik zijn oordeel over de oproep van Meijering veel te mild. Diens oproep “Houd op over maatschappelijke betrokkenheid, wees weer kerk!” komt bij mij over als vloeken in de kerk, doordat hij suggereert dat kerk-zijn en maatschappelijk betrokken-zijn onverenigbare opties zijn. Bovendien is het een slag in de lucht. Maatschappelijke betrokkenheid van de kerken in onze tijd? Waar moet dat uit blijken? De kerken waren juist de afgelopen tijd de grote afwezige toen er in de samenleving een discussie is ontstaan over de plaats van religie in het publieke domein. Er is daarom geen enkele reden om de kerken nu terug te fluiten van maatschappelijke betrokkenheid.

Meijerings oproep zou beter op zijn plaats geweest zijn in de jaren zestig-zeventig, want toen was er wel degelijk sprake van een actieve maatschappelijke betrokkenheid van de kerk. God zij dank! Denk maar aan de vele herderlijke schrijvens van de Nederlandse Hervormde kerk over allerlei maatschappelijke vraagstukken en aan de bewustwording van de verantwoordelijkheid van de kerk voor gerechtigheid en vrede in de wereld en het behoud van de schepping.

Begin jaren zeventig was er een vergelijkbare oproep, waar ik onmiddellijk aan moest denken toen ik kennis had genomen van Meijerings pamflet. In oktober 1971 heeft een zestal behoudende theologen een pamflet verspreid (*Het Getuigenis, Motief en effect*, Kok: Kampen 1973) waarin genoemde oproep naadloos gepast zou hebben. Ook toen werd de kerk teruggefloten en opgeroepen zich aan de wereld te onttrekken en haar bemoeienis ermee te staken. Juist vanuit Groningen is hierop fel gereageerd door middel van een open brief aan de synode, opgesteld door wijlen Hubbeling en Knetsch en mijzelf. Daarnaast heb ik een persoonlijke brief geschreven (die ook in de pers kwam) waarin ik stelde dat met deze oproep de pro-apartheidskerken in Zuid-Afrika een effectieve stok aangereikt hebben gekregen om het Christelijke Instituut van ds. Beyers Naudé en zijn medestanders mee te slaan. In die tijd werden in dat land maatschappelijke betrokkenheid, sociale gerechtigheid, naastenliefde en mensenrechten namelijk beschouwd als uitingen van het goddeloze communisme.

Ook moest ik onwillekeurig denken aan de reactie van de Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in 1961 op de resoluties van de conferentie van de Wereldraad van Kerken in Johannesburg, waarin de kerken daar opgeroepen werden tot actieve betrokkenheid bij het oplossen van de grote maatschappelijke problemen als gevolg van de apartheid. Bij de opening van de eerste Algemene Kerkvergadering enkele maanden na deze conferentie gebruikte de moderator in zijn preek een uitspraak van Paulus om zijn oordeel over de conferentie te ventileren:

Het koninkrijk van God bestaat niet in eten en drinken, maar in gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest (Rom. 14:17). De kerk moet zich volgens hem niet bemoeien met zaken als armoede, honger, huisvesting, rassendiscriminatie, en de ‘zogenaamde’ mensenrechten, maar moet zich richten op geloofszaken.

Daaronder verstond hij de *gerechtigheid* die Christus voor ons door zijn bloed verworven heeft, en de *vrede en blijdschap* die ons door Gods genade eens ten deel zullen vallen daar boven in het koninkrijk van God. Kortom: “Houd op over maatschappelijke betrokkenheid, wees weer kerk!” Over vloeken in de kerk gesproken... Gelukkig waren er theologen, juist theologen, die op dat moment hun

verantwoordelijkheid hebben genomen en de strijd hebben aangeboden tegen die duivelse ideologie.

Zonder Meijerings goede bedoelingen in twijfel te trekken, vraag ik me in gemoede af of hij wel beseft wat de uitwerking van zijn oproep kan zijn. Het is in de grond van de zaak een uitnodiging aan de kerk om alle maatschappelijke betrokkenheid aan haar laars te lappen en zich te wentelen in kerkelijk egocentrisme. Daarmee speelt hij de atheïsten en rechts liberalen, die vinden dat religie als een privézaak achter de voordeur moet blijven, in de kaart.

Dat neemt echter niet weg dat de roer om moet, maar dan heel anders! Het is de hoogste tijd dat de kerk de oproep die al door diverse theologen is gedaan eindelijk serieus neemt door kritisch te kijken naar haar belijdenis en leer, die hoe langer hoe minder aansluiting vinden bij mensen van deze tijd, waardoor ze een randverschijnsel is geworden. Inderdaad: Wees weer kerk en laat u inspireren door het grootse ideaal van het Koninkrijk van God dat alles te maken heeft met gerechtigheid, sociale gerechtigheid, de grondslag van Gods heerschappij in de wereld.